

Izjava DEAPSa povodom nedoumica oko povratka u školu učenika OŠ "Vladislav Ribnikar"

Prethodnih dana naši članovi i samo Udruženje je dobilo puno upita o povratku dece u školu nakon tragedije koja se dogodila.

Nakon jednog ovakvog događaja automatski refleksi svakog od nas, a posebno roditelja, je da zaštiti svoje dete. Prvo od direktne ugroženosti, a onda i od dalje psihološke traumatizacije. U skladu sa tim svedoci smo da se u medijima daju oprečne izjave povodom procene o važnosti povratka dece u školu nakon strašnog događaja i vraćanja na mesto trauma.

Upravo u cilju zaštite dece, važno je balansirati između zaštite od retraumatizacije sa jedne strane i zaštite od dugotrajnih posledica traumatizacije sa druge strane (u smislu hronificiranog doživljaja ugroženosti, anksioznosti, nemoći). Zato je važno i izbalansirati između neposredne zaštite i izmeštanja sa mesta nesreće sa jedne i povratka normalnih životnih rutina sa druge strane. Naime, psihijatrijsko-psihološka praksa nam je pokazala da dugoročno izbegavanje uobičajenih životnih rutina po pravilu čini više štete nego koristi (u smislu produbljivanja osećaja bespomoćnosti i straha). Suočavanje je jedno od osnovnih metoda lečenja anksioznih poremećaja i post traumatskog stresnog poremećaja. Zbog toga verujemo da nije pitanje da li deca treba da nastave sa školovanjem, već na koji način individualizovati povratak.

Kada se vratiti? Dok traju simptomi akutnog stresa (akutna uznemirenost, strah, nesanica, problem sa apetitom...) povratak u rutinu nosi visok rizik od retraumatizacije. Od momenta kada se ti simptomi umire nema razloga za veliko odlaganje (naprotiv, produženo odlaganje bi moglo biti više štetno u pomenutom smislu). Važno je napomenuti da ovde ne govorimo samo o stresu dece, već i o stresu roditelja! Važno je da se u svakom pojedinačnom slučaju i deca i roditelji slože da je vreme za povratak. Shodno tome da su reakcije na stres visoko individualizovane, verujemo da je važno i da školstvo omogući individualizovan povratak (u smislu olakšica vezanih za vreme povratka, ili škole u koje će se dete vratiti). Ako govorimo o deci koja su najdirektnije pogođena situacijom (žrtve ranjavanja, braća i sestre, neposredni svedoci) odluku o povratku treba doneti individualizovano uz konsultacije sa nekim od profesionalaca iz oblasti mentalnog zdravlja, uz mogućnost postepenog izlaganja školskoj sredini.

Drugo pitanje koje se postavlja je način povratka dece u školu. Verujemo da je u startu potrebno omogućiti prisustvo profesionalaca (što i jeste u ovom momentu omogućeno), kao i prisustvo roditelja, a u cilju jačanja doživljaja bezbednosti i kontrole nad situacijom). Važno je i ne žuriti sa započinjanjem nastave, već ostaviti prostor (i vreme) da se o traumatskom iskustvu i gubitku govori (uz prisustvo učenika, roditelja, profesora i profesionalaca iz domena mentalnog zdravlja).

Konačno, mišljenja smo i da je potrebno organizovati komemoraciju.

Deca u sebi nose rezilijentnost (tj. kapacitet da prevladaju traumatska iskustva) koju moramo da podržimo i gajimo.

Zbog svega gore nabrojanog Društvo za dečiju i adolescentnu psihijatriju i srodne struke Srbije podržava odluku da se započne sa procesom povratka deca OŠ "Vladislav Ribnikar" u školske klupe, uz podršku i individualizovan pristup.

